

2013. aasta on üle-Eestiliselt kultuuripärandi aasta. Pärinata pole pärandit ning meie tänastest tegudest sõltub selle kestvus tulevaste põlvedeni. 9. märtsil toimuva kuuenda Vormsi kultuuripäeva „Vormsi hariduselu“ ettevalmistuse käigus alustasime **VORMSI PÄRANDI NIMISTU** koostamisega. Kutsume kõiki vormsilasi osalema selle nimistu koostamisel.

Ootame teie ettepanekuid aadressil [HYPERLINK "mailto:elle@vormsi.ee"](mailto:elle@vormsi.ee) elle@vormsi.ee või [HYPERLINK "mailto:rumpomae@gmail.com"](mailto:rumpomae@gmail.com) rumpomae@gmail.com.

Lugupidamisega
Vormsi kultuuripäeva korraldav töörühm

KULTUURIPÄRAND

VAIMNE KULTUURIPÄRAND

Vaimne kultuuripärand tähendab selliseid põlvest põlve edasiantud teadmisi, oskusi, kombeid ja tavasid, mis on kogukonnale omased ja olulised ka praegusel ajal.

Valdkonnad (sarnaselt Eesti vaimse kultuuripärandi nimistule):

Asustus, elukorraldus ja elukeskkond

Elukeskkond / asustuse muster: eluhooned
Ehitustegevus, ehitamise töövõtted

Loodusvarade majandamine

Kalandus
Jahindus
Põllumajandus

Toit ja toitumine

Toidu valmistamine ja säilitamine
Joogi valmistamine ja säilitamine
Söömine ja joomine

Käsitöö

Naiste käsitöö
Meeste käsitöö
Puidu töötlemine, naha töötlemine, villa töötlemine, tekstiilide, jalanõude, ehete,

töövahendite, muusikariistade jne valmistamine ja parandamine

Keel ja poeetiline folkloor

Keel ja keelekasutus

Laulmine ja laululoomine

Kombestik ja usund

Aastaringiga seotud tegevused

Inimese eluringiga seotud tegevused

Religiooniga seotud teadmised ja tegevused

Sotsiaalse rühmaga seotud teadmised ja tegevused

Taimedega seotud teadmised ja tegevused

Muud rituaalsed teadmised ja tegevused

Ajaviitelises ja mängulised tegevused

Musitseerimine

Tantsimine

Kunstiline eneseväljendus

MATERIAALNE KULTUURIPÄRAND

Materiaalse kultuuripärandi alla arvatakse inimkäte looming või inimese ja looduse ühislooming, millel on aja- ja kultuurilooline või esteetiline väärtus ning mis väärib säilitamist ja tutvustamist.

(mälestised, vaatamisväärsed paikkonnad)

Esemeline pärand

Naiste käsitööesemed

Meeste käsitööesemed

Rõivad

Tööriistad

Kalapüügivahendid

Muusikariistad

jms

Pärandmaastik ja maastikuelemendid

Arhitektuuripärand

Taluhooned, taluõu, talukoht, sepikojad, tuuleveskid,

Ühiskondlikud hooned: koolimajad, magasiadad

Mõisaarhitektuur: mõisahooned, -tallid, -rehed, tõllakuurid

Kirikud, pastoraadid, palvemajad

Muud ehitised ja rajatised

kiviaiad, tarad, väravad
külaväljakud
vanad meremärgid
militaarsed mälestised

Tööde ja tegemistega seotud mälestised

Vanad saviaugud, tellisepõletuskohad
Paemurrud, lubjaaahjud ja lubjapõletamiskohad
Tõrvaahjud, tõrvaajamiskohad
Lautrid, laevaehituskohad
Jahi ja kalandusega seotud kohad
Maaparandusobjektid (mõisa-aegsed, 20-40-aastate kraavitused ja 50-90-aastate suurobjektid)
Pärandkooslused: puisniidud, rannakarjamaad, vanad põllud jne
Metsateed, talveteed
Vanad kohanimed

LOODUSPÄRAND

Looduspärandi alla arvatakse:

- *looduslikke mälestisi,*
 - *geoloogilisi ja füsiograafilisi moodustisi ja piiritletud alasid,*
 - *looduslikke vaatamisväärsusi või piiritletud looduslikke alasid,*
- millele on kultuurilooline, looduskaitsealine, esteetiline või teaduslik väärtus ning mis väärivad säilitamist ja tutvustamist.**

Paljandid ja paekõvikud
Põlispuud
Pärimuste ja nimedega kivid
Allikad